

NEJVĚTŠÍ STĚHOVÁNÍ

NÁRODŮ

Ve svém výtečném měsíčníku uveřejnila "National Geographic Society" článek, v němž nemiřeny velmi zajímavé údaje o osídlení milionů Evropanů a Kanadánů ve Spojených Státech. Ve článku se mezi jiným píše:

Na 33,000,000 osob podniklo dalekou cestu od cizích pobřeží do naší země od vydané proklamace, že všichni lidé se narodili svobodni — volni. To je to samé, jako kdyby celé obyvatelstvo Anglie až na ono hrabství Kentského, se bylo přestěhovalo do Ameriky. To samé, jako kdyby veškeré obyvatelstvo států této země západně od Mississippi včetně Alabamy, bylo hromadně do Soustátí přitáhl. Světové dějiny neznají podobné stěhování národů, jak dalece se týče rozsahu a rychlosti hnutí toho. V porovnání s tím byly nepatrné ony hordy asijského, jež se tlačily do Evropy. Z těchto 33,000,000, jež sem přes oceán přibyl, žije jich souborně ještě na 14,000,000 mezi námi. Jich dítky jsou v pravém slova smyslu "kost" z naší kosti, krev z naší krve.

Počet občanů cizího rodu ve Spojených Státech odhaduje se na 14,500,000. Čtrnáct milionů jsou potomky v cizině rozených rodičů a 6,500,000 jiných, z nichž buď otec nebo matka rození byli pod cizí vlajkou. Nutno k tomu ještě připočítati 11,000,000 černochů, Hindů, Čínanů a tu zůstává Spojeným Státům, jak "Geographie Magazine" vyvozuje, 54,000,000 Američanů plnokrevného domácího původu. Vskak těch 35,000,000 Američanů cizího původu, to jest v cizině rozených neb pocházejících od rodičů cizího původu, zahrnují v sobě celý počet znamenitých občanů naší republiky. Celá řada vynikajících "státníků, přemyslníků, finančníků atd., nehledí zpět více než na jednu generaci v této zemi.

Prozkoumáním statistiky amerického přistěhovalectví vykazuje, že od založení této vlády přepustily Velká Británie a Irsko 8,400,000 a Německo přes 8,000,000 svých obyvatelů Spojeným Státům. Irsko více než 4,000,000, Anglie o něco méně než 4,000,000 a Skandinávie se 2,000,000 daly společně s Německem Spojeným Státům více než polovici přistěhovalectva od revoluční války. Porovnáním přistěhovalectva z různých zemí do Soustátí mezi lety 1770 do 1890 dostaneme následující výsledky:

Celkové přistěhovalectví během 114 let obnáší 15,689,000, z nichž 6,000,000 byli Britové a Irčané a 5,125,000 Němci. Velká Británie poskytl tedy největší procento. Od roku 1890 utváří se poměr zcela jiný. Ze 17,000,000 přistěhovalců této doby bylo jen 1,023,000 Němců a uvázíme-li, že jich mnoho zpět se vrátilo, sotva jich zůstalo v Soustátí na jeden milion těch, kteří nejsou v zemi dědečtějšího let. Sestavení, nemiřené Geographie Society dále ukazuje, že z Evropy nebo z Kanady pocházející obyvatelstvo této země u velké části bralo se do států New York, Pennsylvania a Illinois. V jižních státech je v cizině rozeného obyvatelstva tak nepatrný počet, že v sestavení se ani neuvádí. Přes to, že obyvatelstvo cizího původu obnáší pouze jednu sedminu celkového obyvatelstva, činí čtvrtinu celkové síly válečné moci národa. Za posledního census vykazovaly četné státy větší počet v cizině rodilých mužů stáří k vojenské službě povinných než oni domácího původu; mezi těmito jsou státy Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New York, New Jersey, Wisconsin, Minnesota a North Dakota. Státy, v nichž v cizině rození a jich synové jsou ve stáří od 18 do 44 let, řadí se kromě hořejších následující: New Hampshire, Pennsylvania, Michigan, South Dakota, Nebraska, Idaho, Montana, Arizona, Utah, California a Washington; dohromady dvačet. Ve Spojených Státech je souborně na 20,000,000 mužů, ve stáří k vojenské službě povinných.

Jiným řečvapujícím zjevem naší přistěhovalcké situace je neobyčejná převaha v cizině rodilých a jich dítek v městech. Ze 35,000,000 bělochů cizího původu ve Spojených Státech žije na 23,000,000 v městech. Pouze ve čtrnácti z padesáti větších měst tvoří domorodí běloši polovinu obyvatelstva. Čtvrtinu tvoří pouze v New Yorku a Chicagu. Méně než

čtvrtinu tvoří domorodí obyvatelstva v Bostoně, Clevelandu, Detroitu, Pittsburghu, Buffalu, San Francisku, Milwaukee, Newarku, Minneapolis, Jersey City, Scrantonu, Patersonu, Worcesteru, Falls Riveru, St. Paul, Providence, Cambridge, Lowellu a Bridgeportu.

Rozdělení obyvatelstva na různé části Spojených Států vykazuje též zajímavé poznatky. Více než dvě třetiny Němců je mezi Hudsonem a Mississippi, severně od Ohia. To samé platí o Rakušanech, Uhrách, Vlaších, Holanďanech, a Rusech. New York, Pennsylvania a New Jersey mají 47 procent Rakušánů, 34 procent Angličanů, 30 procent Němců, 54 Uhrů, 45 Irčanů, 58 Vlachů, 34 Holanďanů. — Prozkoumáním těchto dat vychází na jevo, že bezmála devatenáct desetin v cizině rozeného obyvatelstva evropských zemí jest nyní ve válce.

Italie hladoví s nepřitelem u bran.

Washington, D. C., 29. října. — "Italský Verdun" je právě bojován. Nemáje dosti těžkého dělostřelce, mužstvo generála Cadorna pokouší se zastaviti neodolatelnou vlnu 600,000 německých vojáků pod generálem Mackensenem, kteří pokouší se zaplaviti planiny italské a ohroziti pozadí anglo-francouzských vojsk ve Francii útokem jižně od Švýcarska. Římské depeše naznačují politování hodné postavení italské národnosti. Rozerváno politickým neklidem, jenž způsobil pád kabinetu, civilní obyvatelstvo nalézá se před vážnými hladovými frontami, zatím co velitelé na bojištích jsou v pochybnostech, podřídili se jim při nedostatku střeliva zastavení Huny. Celá Bainsizza plošina, dobytá při Cadornově náporu v srpnu a září, byla znovu vydána Němcům a Rakušánům. Monte Santo padla a San Gabriele, Vedice a Nero budou vydány, leč by těžké dělostřelce a střelivo zavčas přišlo z Francie. Dorážení na italské posice děje se za většinou soustředění dělostřelce, než Němci shromáždili před Verdunem při prvním svém útku, úřední depeše sdělují. Německá ofenziva má dvojitý účel, dle náhledu zdejších vojenských příslušníků. Duch Rakousko-Uherska nalézá se ve zmatku, když postup Italů směrem k Lublani, klíči Rakouska, zdál se nezadržitelný. — Bylo tu nebezpečí všeobecné rakouské zkázy. Druhým německým cílem je odstraniti Italii jako válečného činitele, stejně jako Rusko. Německo ukazuje úplnou hostejnost k ruské frontě, z které vzato bylo vojsko pro tuto ofenzivu.

AEROPLAN.

Vynálezci, filosofové, sociologové a literární-utopikové jsou regeneračními složkami životní energie atika nepřestala být podnikem úzasně riskantním a nevděčným. S aviatiky poslední rážby bylo to jako se studováním proletariátu. Ač dávali v sázku svá hrdla, byla odměna jejich za to velmi skrovná. Blériot, Védriens a Pégoud jsou tenoristy aviatiky, lidmi, které z tisícůhlavého proletářského choru vyneslo stěží až ke zlaté žni. Ostatní? Nechodme daleko. Z českých aviatiků dva za nechal ve věm počinání své úspory, třetí je šoférem a pod.

Aviatika měla ovšem svou mezinárodní milionářskou generaci. Stěží prálo prvním. Ale novota časem zevšedněla a let, který prvním vynesl 700,000 franků, vynesl dnešním lidem pravidelnou, nízkou mzdu jejich továrny a dvacetitřídíkový referát v listech. To konečně je pochopitelné, neboť stejně se děje u všech moderních věcí. Aviatika také nebyla než lidstva. Oni vytvářejí rámece novým formám života ve chvílích, kdy ohromná část lidstva pije svůj pětihodinový čaj a klimá nad novinami. Právě proto byli vždy ironisováni, ne-li tupeni. Když bylo to ostatně s tímto druhem lidí ještě horší. Příslušný už Galileo Galilei hnil v žaláři za to, že se podíval do vesmíru bez okulární předsudků. A Leonarda da Vinci potkalo by něco ještě horšího, když by řekl nahlas své: "A křídla přece budou..."

Křídla budou! Křídla už jsou. Válka letí na křídlech aviatiky a kulometry třaskají ve výši 1500 m. nad zemí. Anglie pozavá, že její "kanal" není než velkou lozň,

HOVĚZÍ DOBYTEK

CHAS. E. HARDING

VEPŘOVÝ DOBYTEK

Chas. E. Harding & Co.

komisionářský obchod živým dobytkem

Úřadovna: 144-150 Exchange Building

UNION STOCK YARDS CHICAGO

Obchod tento, jenž od svého založení 1887 úspěšně prospívá, nabízí své služby našim krajanům, kteří dobytek svůj do tržnic v Chicagu zasílají.

Jan Šilha jest jediným Čechem v tržnicích Chicaga a jako člen společnosti této slouží věnovati zvláštní pozornost záslilkám a pokynům jeho krajanů.

Dopíše si pro katalog cen a podmínek trhových. Naším heslem jest: Čestný a uspokojivý prodej—rychlý obrát.

JAN ŠILHA

Světová válka mobilisovala pevninu, moře i ovzduší. Neboť ve dvacátém století vymrštil se člověk z hranic biblí mu vyměřených a počal se udomácnovati v povětří. — Před 400 lety by byli mistra Leonarda Miláňaně jistě upálili, kdyby se odvážil konati své pokusy s letadla strojem jen trochu veřejněji. A dnes? Dnes nad Miláňanem létají aeroplany, stejně jako nad Benátkami plynou vzducholodi. — Když před málo lety H. G. Wells v "The War in the air" popsal ve strašných konturách dějiny příští války ve vzduchu, došel smíchu. A dnes jediný "Zeppelin" zalarmuje sta aeroplanů a hydroplanů a jeho stín shasíná a osmé hodině večerní všechna světla v "městě světla", v Paříži. S aviatikou naše společnost do posledních minut před světovou válkou nechtěla počítati jako se zjevem vážnějším. Byla jí "sportem", nanejvýše trochu sensace, která rozbolela hlavu asi na tak dlouho, jako číše šampaňského. Zdvouřilý útok, trochu aplausu a jaksi minoohodem povolené miliony na "vzdušnou flotilu" — to bylo vše. A rozhodnou většinu měli spíše ti, kteří se věci smáli, smáli tím hlouběji, pohodlným smíchem, který tak osvěděně pohřbil už mnohou znamenitou věc. Až teď, v trůsku světové války, ve furiosu světového převratu protírají si lidé oči a vidí, co se to vlastně vyvinulo ve dle nich, nepozorováno a ignorováno jimi.

Vzpomínám naproti tomu jednoho dojmu, který aspoň dvě stě lidí přesvědčil o síle vzduchoplavby. Bylo to v červenci a po bouřlivé plavbě dorazil Lloydův parník do Benátek. V klidné jindy hladině benátské laguny bylo takové vlnobíh, že naproti nebylo možno provést vylodění a dvě hodiny musli jsme čekat, než gondoly přirazily k našemu můstku. Co jsme čekali, objevila se nad divokým městem italská válečná vzducholod. Obrovský doutník, barvy světlého pergamentu. Velebne přelupl město, zatočil se nad baceinem a namířil někam k Rimini. My čekali, gondoly tančily jako skořepiny a ti lidé ve vzducholodi pluli si v té pěkné "burrasce", ani za mák se o ni nestarají. Tenkrát, myslím, aspoň těch dvě stě lidí na parníku uvěřilo ve vzduchoplavbu.

Několik desítek tisíc jiných získal snad ještě Pégoud a jeho žáci. Lidé dali se získat, když viděli akrobacii. Když viděli aeroplan, jehož massa několika metrů dělala kotrmelce, když viděli člověka, který si kouřil, obrácen jsa hlavou k jejich hlavám. Tam, na nou věru, na hlavu postavil jejich konservativnost a nedůvěru. Ale teprve požár antverpský, panika v Paříži a Londýně a bombardované ústí Temže způsobily, že zprávy obsažené pod titulkem "Válka ve vzduchu" byly lhtány aspoň tak, jako je lhtána "soudní síň". Aviatika mírová, byl sebe efekt. Aviatika mírová, byla sebe efekt. Aviatika mírová, byla sebe efekt.

Několik lidí z aviatiky zbohatlo a to postačilo, aby se o aviatice vytvořil úsudek, že je sportem velice výnosným. Blériotovi zaplatili za několik minut letu statisícem, Pégoud měl s Amerikou milionovou "uzávěrku". Zatím aviatikou a jediní lidé, kteří ve světě vážněji ji studovali a oceňovali, byli jenom ministři války. Statisícových honorářů netřeba litovat, ale toho, že časem vyprchal zájem veřejnosti o aviatiku, že nebylo ničeho, co by k novému podnikání podněcovalo a že konec

konec vše v aviatice musilo směřovati k tomu, že se pracovalo v intencích toho jediného, který platil a interesoval se: ministerstva války.

Tak vlastně aviatika prodělávala dvojitý vývoj. Jeden hlučný, pro širší veřejnost předurčený, vyčerpávající se skvělými, ale malými technickými pokroky vykazujícími lety a meetingy. Druhý vývoj byl tím intenzivnější a účelnější, čím byl skrytější. Je to aviatika vojenská, s níž teprve světová válka strhla roušku. Pro prvý vývoj je typickou scénou Francie, pro druhý Německo. Francie oblibila si i své aviatice uchvacující, na efekt vypočítané gesto. Francouzští piloti drží obdivuhodné rekordy rychlostí a řada dramatických letů, vypadačích jako kusy kamérek, z nichž se formuje mosaika dějin, byla provedena pod vlajkou Francie. Stačí jen trochu prolístovat v minulosti.

Roku 1908 na půdě Francie Američan Wright provádí první regulerní lety aeroplanem. Francie je stržena poetickou i dramatickou stránkou této nové epochy lidstva a zakouše se tak do Wrightových patentů, že během roku je American překonán žáky. Francie staví výhradně sportovní stroje, vypočtené na rekord, efekt, stává krásné, přímo poetické, ale do denní štrpáce málo zapadající stroje. Rok po Wrightovi Francouz Blériot přelétne po prvé v aeroplanu Canal de Manche (v baloně byl tento výkon proveden o sto let dříve) a nastoupí triumfální cestu Evropou až po Cařihrad. Pak přijde era okouzlení, celou žurnalistickou literaturu vyvolavších meziměstských letů. Védriens (začal mu pak říkati "národní") letí z Paříže do Madridu přes Pyreneje, Audemars doletí si z Paříže v aeroplanu na večeri do Berlína a Brindejone dokonce v jednom dni letí z Paříže přes Berlín do Varsavy a pak do Skandinávie. Vrcholem všeho je cesta Védriensova z Nancy přes Prahu do Alexandrie. Zlaté lousdory přelýly na tyto odvážlivce.

Když tato cesta trochu zevšedněla a aviatické továrny postrádaly objednávek, vyzve aviatik v souboj Alpy a rozumí se: Alpy jsou přelétnuty. Co tomu říkáš, Napoleone, jenž jsi ukázal cestu, leti Salmeta z Londýna do Paříže a hned se zase vrátí zpět. Rolland Garros stává se jedním z hrdin Francie, když přeletí Středozemní moře jako vlašťovka a pak letí zas do Říma. Co tu ještě zbývá? Let přes Atlantický oceán? I ten byl chystán pro loňský rok. Let kolem světa. Ten měl počít letos v San Francisku a věst přes tři světla díly i Gronsko. Avšak potřeba nového oslavení vyčerpala zatím poslední vývojovou etapu francouzské aviatiky. Bylo to "pégoudism", podání důkazů, že dobrý aviatik s dobrým strojem může se cítit jako doma ve vzduchu, i když živý burácejí. Lehký francouzský stroj slavil největší své triumfy. 200 km v hodině, salto mortale ve vzduchu, zahánbené Středozemní moře a let kolem pyramid. Gesto bylo kladeno vedle gesta a v lůně národa vyrostlo přesvědčení, že s takovou aviatikou je nepřekonatelný i na poli válečném.

Zkušenosti posledního roku nás poučily, že konec konců skoro vše se desud děl v intencích příští války. Proto se Němci dřeli a když francouzská aviatika vrhla v Pégoudovi, končil v Něme-

Neodkládejte se zasláním příspěvků do sbírky na

Vánoční dárek pro americké vojiny na bojišti

VEŠKERÉ PŘÍSPĚVKY MUSÍ BÝTI SLOŽENY PŘED 15. LISTOPADEM 1917.

Vy však nečekejte na poslední okamžik se složením svého příspěvku.

Dejte sebe menším dárkem ihned na jevo, že skutečně jest vaším přáním, aby těm našim chabřím hochaťm, kteří tak daleko jsou od svých domovů vzdáleni, bylo alespoň u příležitosti vánočního období několik těch okamžiků zpríjemněno.

Kde vy zde žijete v dostátku — bezstarostně, oni tam ti dobří hoši musí trávit u velkém nebezpečí a v hrozně nejistotě o mladé, nadějně své životy.

Kdo z vás rád si zakouří z dýmky, naplněné dobrým zdejším tabákem, nebo vykouří s velkou zálibou nějaký ten doutník, anebo pochutná si na cigaretě, ví a nejlépe dovede ocenit ty slastné okamžiky, které jina nevinný ten požitek připravuje.

Proto zajisté nebude ani jediného z vás kuřáku i nekuřáku, kteří byste dle své možnosti nepřispěli, tak aby i těm americkým hochaťm na válečném bojišti dostalo se tohoto požítka! Všichni hoši ve svých dopisech si stěžují, že velmi postrádají toho dobrého amerického tabáku, na něž si byli z svého pobytu doma navykli. Za tím účelem se mnoho předních cizojazyčných v Americe vydávaných časopisů sdružilo a snaží se sehnat velký vánoční fond, za který budou tabák, doutníky a cigarety koupeny, do Francie poslány a pod záštitou Amerického Červeného Kříže stejnoměrným dílem rozděleny mezi naše vojiny, kteří za nás, naše práva, za svobodu malých národů i našeho českého národa statečně šli bojovat, krev svoji prolévat a i mladé své nadějně životy obětovat.

Poslete nejen sami nějaký obnos bez odkladu, ale zároveň požádejte členy své rodiny a své přátele, aby rovněž tak učinili. Pomozte našemu časopisu docílit úspěchu v jeho díle na sebrání tohoto vánočního fondu. Mezitím co o tom přemýšlíte, vyplňte dolejší kupon, přiložte svůj příspěvek a můžete se cítit ubezpečeným, že jste udělali vlastenecký skutek. Přiložený ke kuponu a příspěvku dopis byl vyvitán; ačkoliv v opácném případě stačí, když pouze vyplníte kupon.

Rozhodně se zasláním svého příspěvku neodkládejte, neboť ještě před 15. listopadem t. r. musí býti poslední obnos na určené místo odeslán.

Dopisy s přiloženým obnosem, na který budete rádně v našich časopisech kvitováni, a s dolejšími kuponem adresujte na:

POKROK PUBLISHING CO.
1417-19 So. 13. St., OMAHA, NEB.

VÁNOČNÍ FOND PRO AMERICKÉ VOJINY.

Datum.....

Vydavatelé
"Denního a Nedělního Pokroku" a všech jeho odboček.
1417-19 So. 13. St., Omaha, Nebraska.

Přiložený, prosím, shledáte můj příspěvek \$..... pro 1917 vánoční fond pro americké vojiny.

Jméno.....

Adresa.....

Žádné příspěvky nemají se skládat po 15. listopadu 1917.

cka proces "vydupávání aviatiky měla své aviatické manévry, Rusko vypisovalo ceny na vytvoření aviatických podmínek, jež by dovolily s jistotou vrhatí pumy, ale v Německu celé založení všennárodní aviatiky bylo vojenské. — Francii aviatikou budeme mít v představách jako sportovní, Německo jako solidní, s přístium válečným upotřebením počítající.

Kdo z krajanů "DENNÍ a NEDĚLNÍ POKROK" ještě nevedl a přece přál by si jej přečísti, sdělujeme, že si mohou jednotlivá čísla každého dne opatřiti vžte vojenský. Francie měla také svůj militaristický okružní let, la, 21. a Q ulice.